Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

11 septembrie 2025*

„Trimitere preliminară – Politica externă și de securitate comună – Regulamentul (UE) nr. 269/2014 – Măsuri restrictive adoptate având în vedere situația din Ucraina – Articolul 2 – Înghețarea fondurilor și a resurselor economice – Derogări – Articolul 4 alineatul (1) literele (a), (b) și (d) – Deblocarea anumitor fonduri pentru cheltuieli specifice – Achitarea unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare în vederea introducerii unei acțiuni în anulare împotriva unei decizii de punere în aplicare a acestui regulament – Includere”

În cauza C-384/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia), prin decizia din 21 mai 2024, primită de Curte la 29 mai 2024, în procedura

Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds

împotriva

Belgische Staat,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul D. Gratsias (raportor), președinte de cameră, și domnii E. Regan și B. Smulders, judecători,

avocat general: domnul R. Norkus,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul belgian, de C. Pochet, L. Van den Broeck și M. Van Regemorter, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de M. Carpus-Carcea, L. Haasbeek și L. Puccio, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: neerlandeza.

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 2, a articolului 4 alineatul (1) literele (b) și (d) și a articolului 9 din Regulamentul (UE) nr. 269/2014 al Consiliului din 17 martie 2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2014, L 78, p. 6, rectificare în JO 2022, L 140, p. 62), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1985 al Consiliului din 20 octombrie 2022 (JO 2022, L 272I, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 269/2014”), a articolului 19 alineatul (1) TUE, a articolului 57 primul paragraf TFUE, precum și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Russisch-Kirgizisch Ontwikkelingsfonds (Fondul de Dezvoltare Ruso-Kirghiz, denumit în continuare „FDRK”), pe de o parte, și Belgische Staat (statul belgian), reprezentat de ministrul finanțelor, pe de altă parte, în legătură cu refuzul administratorului general al Trezoreriei Serviciului Public Federal de Finanțe de a admite cererea sa de autorizare a unui transfer de fonduri în unul dintre conturile sale, în temeiul articolelor 6 și 6b din Regulamentul nr. 269/2014.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Considerentul (6) al Regulamentului nr. 269/2014 enunță:

„Prezentul regulament respectă drepturile fundamentale și principiile consacrate, în special, în [cartă] și mai ales dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, precum și dreptul la protecția datelor cu caracter personal. Prezentul regulament ar trebui aplicat în conformitate cu drepturile și principiile menționate.”

4 Articolul 1 din acest regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament, se aplică următoarele definiții:

[…]

(f) «înghețarea fondurilor» înseamnă orice acțiune menită să împiedice circulația, transferul, modificarea, utilizarea, accesul sau tranzacțiile cu fonduri susceptibile să aibă ca rezultat modificarea volumului, a valorii, a localizării, a proprietății, a deținerii, a naturii sau a destinației acestora sau orice modificare care ar permite utilizarea fondurilor, inclusiv gestionarea portofoliilor;

[…]”

5 Articolul 2 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, se află în proprietatea ori posesia sau sunt controlate de orice persoană fizică sau juridică, entitate sau organism sau de persoane fizice sau juridice, entități sau organisme asociate acestora, astfel cum figurează în lista din anexa I.

(2) Se interzice punerea la dispoziție, direct sau indirect, a oricăror fonduri sau resurse economice către sau în beneficiul persoanelor fizice sau juridice, al entităților sau organismelor sau al persoanelor fizice sau juridice, al entităților sau organismelor asociate acestora, care figurează în lista din anexa I.”

6 Articolul 4 alineatul (1) din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Prin derogare de la articolul 2, autoritățile competente ale statelor membre pot autoriza deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea la dispoziție a anumitor fonduri sau resurse economice, în condițiile pe care le consideră adecvate, după ce constată că fondurile sau resursele economice în cauză:

(a) sunt necesare pentru satisfacerea necesităților de bază ale persoanelor fizice sau juridice, ale entităților sau organismelor incluse pe lista din anexa I și ale membrilor de familie care se află în întreținerea respectivelor persoane fizice, inclusiv a cheltuielilor pentru alimente, chirie sau rate ipotecare, medicamente și tratamente medicale, impozite, prime de asigurare și plata serviciilor de utilități publice;

(b) sunt destinate exclusiv plății unor onorarii rezonabile sau rambursării cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice;

(c) sunt destinate exclusiv plății unor taxe ori comisioane aferente serviciilor de păstrare sau gestionare curentă a fondurilor sau a resurselor economice înghețate; sau

(d) sunt necesare pentru cheltuieli extraordinare, cu condiția ca autoritatea competentă în cauză să fi notificat autorităților competente din celelalte state membre și Comisiei, cu cel puțin două săptămâni înainte de acordarea autorizației, motivele pentru care consideră că trebuie să fie acordată o autorizație specifică; sau

(e) urmează să fie plătite într-un sau dintr-un cont aflat în proprietatea sau deținut de o misiune diplomatică ori consulară sau de o organizație internațională care beneficiază de imunitate în conformitate cu dreptul internațional, în măsura în care astfel de plăți sunt destinate a fi utilizate în scopurile oficiale ale misiunii diplomatice, consulare sau ale organizației internaționale.”

7 Articolele 6 și 6b din Regulamentul nr. 269/2014 prevăd, prin derogare de la articolul 2 din acesta, deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea lor la dispoziție în cazurile specifice pe care le enumeră.

8 Potrivit articolului 9 alineatul (1) din acest regulament:

„Este interzisă participarea în cunoștință de cauză și deliberată la activități care au drept scop sau efect eludarea măsurilor menționate la articolul 2.”

Dreptul belgian

Legea de constituire a unui fond bugetar pentru ajutorul judiciar pentru asistență prin avocat

9 Articolul 4 alineatul (4) din wet tot oprichting van een Begrotingsfonds voor de juridische tweedelijnsbijstand (Legea de constituire a unui fond bugetar privind ajutorul judiciar pentru asistență prin avocat) din 19 martie 2017 (*Belgisch Staatsblad*, 31 martie 2017, p. 46565) prevede:

„În fața Consiliului de Stat o contribuție la fond este datorată […] pentru fiecare cerere de despăgubire privind repararea unui prejudiciu excepțional, moral sau material, acțiune în anulare, recurs, acțiune în despăgubiri în contencios administrativ, procedură de măsuri provizorii administrativă, opoziție, terță opoziție sau revizuire.

[…]

În fața Consiliului de Stat și a Consiliului Contenciosului privind Străinii, partea care beneficiază de ajutorul judiciar pentru asistență prin avocat sau de asistență judiciară nu datorează o contribuție la fond.

[…]”

Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat

10 Articolul 66 primul paragraf din besluit van de Regent tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (Decretul Regentului de reglementare a administrării justiției pentru Secția de contencios administrativ a Consiliului de Stat) din 23 august 1948 (*Belgisch Staatsblad*, 23 august 1948, p. 6821), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumit în continuare „Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat”), prevede:

„Cheltuielile de judecată includ:

1° taxele menționate la articolul 70;

[…]

6° contribuția prevăzută la articolul 4 alineatul 4 din Legea din 19 martie 2017 de constituire a unui fond bugetar pentru ajutorul judiciar pentru asistență prin avocat.”

11 Articolul 70 din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat prevede la alineatul 1:

„Se achită o taxă de 200 de euro pentru:

[…]

2° Cererile prin care se introduce o acțiune în anulare împotriva actelor și a regulamentelor […]

[…]”

12 Articolul 71 din acest regulament are următorul cuprins:

„Taxele prevăzute la articolul 70 și contribuția prevăzută la articolul 66 punctul 6° se achită printr-un transfer sau prin plata în contul financiar al serviciului competent al Serviciului Public Federal de Finanțe.

De îndată ce sunt datorate taxa și contribuția prevăzută la articolul 66 punctul 6°, grefierul-șef trimite debitorului datele privind transferul bancar care conțin o comunicare structurată ce permite imputarea plății care trebuie efectuată în ceea ce privește actul de procedură la care se referă.

[…]

În cazul în care contul menționat la paragraful 1 nu a fost creditat în termen de treizeci de zile de la primirea datele privind transferul bancar, grefierul-șef, la cererea membrului desemnat al auditorat [ramură a Ministerului Public], informează partea în cauză că, după caz, camera va declara caducă sau va radia de pe rol cererea sau calea de atac introdusă, cu excepția cazului în care partea în cauză solicită să fie audiată în termen de cincisprezece zile.

[…]

În cazul în care partea în cauză solicită să fie ascultată, președintele sau consilierul de stat desemnat de aceasta convoacă părțile să se prezinte în termen scurt. În această privință, cererea de audiere este comunicată părții adverse și, dacă este cazul, părții care a intervenit.

După ascultarea părților și a membrului desemnat al auditorat, camera se pronunță fără întârziere și declară caducă sau radiază de pe rol cererea sau calea de atac introdusă, cu excepția cazului în care este dovedită forța majoră sau eroarea invincibilă.”

13 Potrivit jurisprudenței Grondwettelijk Hof (Curtea Constituțională, Belgia), taxa prevăzută la articolul 70 din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat (denumită în continuare „taxa de timbru”) și contribuția forfetară la fondul bugetar privind ajutorul judiciar pentru asistență prin avocat, prevăzută la articolul 66 punctul 6° din acest regulament (denumită în continuare „contribuția forfetară”), constituie impozite în sensul Constituției.

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 FDRK este o entitate ale cărei fonduri depuse la Euroclear Bank NV sunt înghețate în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 269/2014. Astfel, după cum reiese din decizia administratorului general al Trezoreriei Serviciului Public Federal de Finanțe din 26 ianuarie 2023, care face obiectul litigiului principal, dintre cei cinci membri ai Consiliului FDRK, organ decizional suprem al acestei entități, doi erau membri ai guvernului rus, iar un al treilea era membru al VEB.RF, instituție de dezvoltare financiară înscrisă, ca entitate, pe lista care figurează în anexa I la acest regulament.

15 FDRK a introdus la administrația generală a Trezoreriei trei cereri succesive având ca obiect autorizarea Euroclear Bank de a transfera fonduri în valoare de 162 945 017,64 dolari americani (USD) în unul dintre conturile sale. Mai precis, în a treia dintre aceste cereri, prezentată la 4 ianuarie 2023, în temeiul articolelor 6 și 6b din regulamentul menționat, ea își exprimă dorința ca această instituție bancară să fie autorizată, pe de o parte, să efectueze acest transfer de fonduri și, pe de altă parte, să deblocheze numerarul și titlurile enumerate în cadrul vânzării lor până la concurența acestui cuantum plătind prețul în unul dintre conturile sale.

16 Printr-o decizie din 26 ianuarie 2023, administratorul general al Trezoreriei Serviciului Public Federal de Finanțe a respins aceste cereri. În această privință, el a reținut că, potrivit ultimelor informații de care dispunea, cele trei persoane fizice menționate la punctul 14 din prezenta hotărâre erau membre ale organului decizional suprem al FDRK și aveau dreptul să exercite o influență dominantă asupra acestuia din urmă. El a concluzionat că fondurile sale de la Euroclear Bank trebuiau să rămână înghețate atât timp cât FDRK nu demonstrase că nu era controlat în fapt de o persoană sau de o entitate vizată de înghețarea fondurilor.

17 La 6 aprilie 2023, FDRK a formulat o acțiune împotriva acestei decizii la Raad van State (Consiliul de Stat, Belgia), care este instanța de trimitere. Data limită de plată a taxei de timbru și a contribuției forfetare, datorate pentru introducerea acestei acțiuni, a căror sumă totală este de 224 de euro, era 14 august 2023. Cu toate acestea, FDRK a creditat contul indicat pentru achitarea acestei sume abia la 1 septembrie 2023.

18 La 14 septembrie 2023, instanța de trimitere a notificat FDRK comunicarea prevăzută la articolul 71 al patrulea paragraf din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat. Aceasta a solicitat să fie ascultată, în conformitate cu dispoziția menționată. Părțile au fost convocate la o audiere care a avut loc la 28 februarie 2024.

19 În cererea sa, în primul rând, FDRK a arătat că nu a putut efectua plata taxei de timbru și a contribuției forfetare în timp util din cauza înghețării fondurilor sale la Euroclear Bank, care decurge din decizia menționată la punctul 16 din prezenta hotărâre, adoptată în temeiul articolului 2 din Regulamentul nr. 269/2014. În al doilea rând, FDRK apreciază că aplicarea sancțiunii aferente unei astfel de neplăți în timp util, prevăzută la articolul 71 al patrulea-al șaptelea paragraf din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat, și anume faptul că acțiunea sa va fi declarată caducă sau că aceasta va fi radiată de pe rol, este vădit nerezonabilă și restrânge în mod disproporționat dreptul său de acces la justiție. În această privință, ea subliniază că a sesizat instanța de trimitere întrucât consideră greșită neridicarea, prin această decizie, a înghețării fondurilor sale. În al treilea rând, ea susține că această situație este un caz de forță majoră și că, din acest motiv, această sancțiune nu poate fi aplicată.

20 Cu ocazia soluționării cauzei, instanța de trimitere a invitat părțile să își exprime poziția în ședință cu privire la următoarele întrebări:

„1° (întrebarea 1): (in)existența posibilității de a solicita (și de a obține), în temeiul [Regulamentului nr. 269/2014], autorizația de deblocare a anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau de punere la dispoziție a anumitor fonduri sau resurse economice ale reclamantului dacă fondurile sau resursele economice în cauză sunt destinate exclusiv plății, în acest caz, a taxei de timbru [a se vedea printre altele articolul 4 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat mai sus, precum și orice altă dispoziție (din acest regulament sau altul) pe care părțile ar putea să o desemneze dacă este cazul] și,

– subîntrebarea A: în cazul în care se consideră că această posibilitate există, dacă o astfel de autorizație a fost solicitată (în timp util) de reclamant «autorității competente» – înțelegându-se că, în speță, trebuie să se facă referire la Orientarea 80 privind «Cele mai bune practici ale [Uniunii Europene] de aplicare eficientă a măsurilor restrictive» (nr. 10572/22 din 27 iunie 2022 a Secretariatului General al Consiliului [Uniunii Europene]) pentru a răspunde la această întrebare – și, în cazul unui răspuns afirmativ, care este soluția rezervată acestei cereri de către «autoritatea competentă». Răspunsul ar trebui documentat.

2° (întrebarea 2): (in)existența posibilității reclamantului de a beneficia de asistența judiciară prevăzută la articolul 78 și următoarele din Regulamentul general de procedură [al Consiliului de Stat] în ceea ce privește taxa de timbru.”

21 Ca răspuns la aceste întrebări, FDRK a arătat că articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014 nu este aplicabil în speță. În susținerea acestei afirmații, el arată, pe de o parte, că taxa de timbru și contribuția forfetară sunt impozite percepute de autoritățile publice. Pe de altă parte, acesta susține că instanța de trimitere nu este un prestator de servicii, având în vedere definiția noțiunii de „servicii” prevăzută la articolul 57 TFUE. În special, această instanță nu ar desfășura o activitate economică precum cele vizate de acest articol. Taxa de timbru și contribuția forfetară nu ar constitui, așadar, cheltuieli suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice. FDRK deduce de aici că acest articol 4 alineatul (1) litera (b) nu îi permitea nici să solicite, nici să obțină autorizația de a debloca anumite fonduri sau resurse economice înghețate. Acesta adaugă că, de altfel, termenul de soluționare a cererilor de deblocare în temeiul Regulamentului nr. 269/2014 este de mai multe luni, astfel încât o decizie referitoare la o asemenea cerere ar fi intervenit, în orice caz, prea târziu. În acest temei, el își menține argumentația potrivit căreia ar exista în speță un caz de forță majoră care se opune aplicării sancțiunii prevăzute la articolul 71 al patrulea-al șaptelea paragraf din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat.

22 La rândul său, pârâtul din litigiul principal afirmă, dimpotrivă, că articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014 autorizează FDRK să solicite și să obțină deblocarea sau punerea la dispoziție a unor fonduri sau resurse economice în măsura în care acestea sunt destinate exclusiv plății taxei de timbru. Or, FDRK nu ar fi prezentat o asemenea cerere, astfel încât nu ar exista în speță forță majoră sau o eroare invincibilă, în sensul articolului 71 al șaptelea paragraf din Regulamentul de procedură al Consiliul de Stat.

23 În schimb, aceste părți sunt de acord că FDRK nu are posibilitatea de a beneficia de asistența judiciară prevăzută la articolul 78 și următoarele din Regulamentul de procedură al Consiliului de Stat.

24 Având în vedere ceea ce precedă, instanța de trimitere constată că există o incertitudine cu privire la aspectul dacă articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014 trebuie interpretat în sensul că exclude posibilitatea ca taxa de timbru și contribuția forfetară, care trebuie achitate pentru a introduce o acțiune în fața sa împotriva unei măsuri naționale de punere în aplicare a Regulamentului nr. 269/2014, să fie considerate „cheltuieli suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice”, în sensul acestei dispoziții.

25 Mai precis, aceasta ridică problema dacă o altă interpretare a dispoziției menționate decât cea susținută de FDRK este posibilă, în sensul că noțiunea de „prestarea unor servicii juridice” nu exclude o prestare de servicii juridice pentru a asista sau pentru a reprezenta o persoană juridică sancționată, precum FDRK, în cadrul sau în legătură cu o acțiune introdusă la o instanță națională împotriva unei măsuri naționale de punere în aplicare a Regulamentului nr. 269/2014 și dacă, în cadrul acestei interpretări, este exclus ca taxa de timbru și contribuția forfetară, a căror plată este necesară pentru menținerea unei astfel de acțiuni, să fie considerate „cheltuieli suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice”, pentru care ar putea fi acordată o deblocare.

26 În plus, instanța de trimitere arată că trebuie, dacă este cazul, să se ia în considerare dreptul fundamental de acces la justiție, astfel cum este garantat la articolul 47 din cartă și care este amintit în considerentul (6) al Regulamentului nr. 269/2014, coroborat sau nu cu obligația

impusă statelor membre, la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii. Aceasta arată de asemenea că, potrivit FDRK, și articolul 57 TFUE ar trebui luat în considerare.

27 În sfârșit, ea arată că pârâtul din litigiul principal se referă deopotrivă la posibilitatea, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul nr. 269/2014, de a debloca anumite fonduri sau resurse economice înghețate dacă acestea sunt „necesare pentru cheltuieli extraordinare”. Ea apreciază că interpretarea corectă a acestei din urmă expresii este de asemenea pertinentă pentru prezentul litigiu, din moment ce se ridică problema dacă taxa de timbru și contribuția forfetară intră în sfera expresiei menționate.

28 În aceste condiții, Raad van State (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 4 alineatul (1) litera (b) din [Regulamentul nr. 269/2014] coroborat sau nu cu articolele 2 și 9 din acest regulament și cu noțiunea de «servicii» prevăzută la articolul 57 alineatul (1) TFUE, cu dreptul fundamental de acces la justiție, astfel cum este garantat la articolul 47 din [cartă], și cu obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că sunt excluse din domeniul de aplicare al «cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice», prevăzute de dispoziția menționată anterior a respectivului regulament, taxa de timbru și [contribuția forfetară] prevăzute de dreptul național, impuse unui reclamant și care, potrivit dreptului național, trebuie calificate drept impozite care trebuie achitate la introducerea unei acțiuni la instanța națională împotriva unui act intern de punere în aplicare a [Regulamentului nr. 269/2014], astfel încât autoritățile competente nu pot autoriza deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice pentru plata acestei taxe de timbru și a acestei contribuții în cadrul unei astfel de acțiuni?

2) Articolul 4 alineatul (1) litera (d) din [Regulamentul nr. 269/2014] coroborat sau nu cu articolele 2 și 9 din acest regulament, cu dreptul fundamental de acces la justiție, astfel cum este garantat la articolul 47 din [cartă], și cu obligația impusă statelor membre la articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE de a stabili căile de atac necesare pentru a asigura o protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii trebuie interpretat în sensul că sunt excluse din domeniul de aplicare al expresiei «necesare pentru cheltuieli extraordinare», prevăzută în dispoziția menționată anterior a respectivului regulament, taxa de timbru și [contribuția forfetară] prevăzute de dreptul național, impuse unui reclamant și care, potrivit dreptului național, trebuie calificate drept impozite care trebuie achitate la introducerea unei acțiuni la instanța națională împotriva unui act intern de punere în aplicare a [Regulamentului nr. 269/2014], astfel încât autoritățile competente nu pot autoriza deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice pentru plata acestei taxe de timbru și a acestei contribuții în cadrul unei astfel de acțiuni?”

Cu privire la întrebările preliminare

29 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, este de competența acesteia să ofere instanței naționale un răspuns util, care să îi permită să soluționeze

litigiul cu care este sesizată. Din această perspectivă, Curtea trebuie, dacă este cazul, să reformuleze întrebările care îi sunt adresate. În plus, Curtea poate fi determinată să ia în considerare norme ale dreptului Uniunii la care instanța națională nu a făcut referire în enunțul întrebărilor sale [Hotărârea din 5 decembrie 2019, Centraal Justitieel Incassobureau (Recunoașterea și executarea sancțiunilor financiare), C-671/18, EU:C:2019:1054, punctul 26, precum și jurisprudența citată].

30 În speță, pe de o parte, întrebările adresate privesc în esență posibilitatea statelor membre de a autoriza, în temeiul articolului 4 din Regulamentul nr. 269/2014 și prin derogare de la articolul 2 din acesta, deblocarea fondurilor sau a resurselor economice înghețate în temeiul acestui din urmă articol sau punerea lor la dispoziție atunci când dreptul lor național prevede plata unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare pentru introducerea unei acțiuni în anulare. În consecință, nu rezultă că aceste întrebări necesită interpretarea articolului 9 din acest regulament, care privește interdicția de a participa, în cunoștință de cauză și deliberat, la activități care au ca obiect sau ca efect eludarea măsurilor prevăzute la articolul 2 din regulamentul menționat.

31 Pe de altă parte, în aceste întrebări, instanța de trimitere se referă la faptul că, în temeiul acestui drept național, taxa de timbru și contribuția forfetară trebuie calificate drept „impozite” percepute de autoritățile publice, calificare invocată de FDRK în cadrul litigiului principal. Or, articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 269/2014 prevede deblocarea fondurilor înghețate sau punerea lor la dispoziție pentru plata, printre altele, a impozitelor. În acest context, deși, prin intermediul întrebărilor formulate, instanța menționată nu solicită în mod specific interpretarea dispoziției menționate, este necesar să se considere că ea este relevantă pentru a răspunde la acestea.

32 În consecință, este necesar să se considere că, prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (1) literele (a), (b) și (d) din Regulamentul nr. 269/2014 coroborat cu articolul 2 din acest regulament, cu articolul 47 din cartă și cu articolul 57 primul paragraf TFUE trebuie interpretat în sensul că include deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea lor la dispoziție în scopul plății unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare care trebuie achitate, în temeiul dreptului național, cu ocazia introducerii unei căi de atac jurisdicționale împotriva unei măsuri naționale care pune în aplicare regulamentul menționat.

33 Potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014, autoritățile competente ale statelor membre pot autoriza deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea la dispoziție a anumitor fonduri sau resurse economice, în condițiile pe care le consideră adecvate, după ce s-a stabilit că respectivele fonduri sau resurse economice sunt destinate exclusiv plății unor onorarii rezonabile sau rambursării cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice.

34 În această privință, se poate arăta, asemenea guvernului belgian și Comisiei, că anumite versiuni lingvistice ale dispoziției menționate, precum, printre altele, versiunile sale în limbile engleză și neerlandeză, nu se referă, precum versiunea franceză, la „cheltuieli suportate pentru a-și asigura serviciul unor juriști”, ci la „cheltuieli suportate în legătură cu prestarea de servicii juridice”.

35 Rezultă că, deși modul de redactare a dispoziției menționate în versiunea sa în limba franceză ar putea părea să vizeze numai cheltuielile suportate pentru plata unei prestări de servicii juridice, termenii acesteia includ de asemenea, în alte versiuni lingvistice, cheltuieli conexe unei astfel de prestări.

36 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței, dispozițiile dreptului Uniunii trebuie interpretate și aplicate în mod uniform, în lumina versiunilor existente în toate limbile Uniunii și, în caz de divergență între aceste diferite versiuni, dispoziția în cauză trebuie interpretată în raport cu economia generală și cu finalitatea reglementării din care face parte (Hotărârea din 17 ianuarie 2023, Spania/Comisia, C-632/20 P, EU:C:2023:28, punctul 42 și jurisprudența citată).

37 În speță, este necesar să se arate că dispozițiile articolului 4 alineatul (1) din Regulamentul nr. 269/2014 trebuie interpretate în lumina considerentului (6) al acestui regulament, care precizează printre altele că regulamentul menționat trebuie aplicat în conformitate cu drepturile fundamentale și cu principiile recunoscute de cartă, în special dreptul la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil.

38 În această privință, Curtea a statuat deja, în contextul comparabil al Regulamentului (CE) nr. 765/2006 al Consiliului din 18 mai 2006 privind măsurile restrictive împotriva Belarusului (JO 2006, L 134, p. 1, Ediție specială, 18/vol. 5, p. 71), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 84/2011 al Consiliului din 31 ianuarie 2011 (JO 2011, L 28, p. 17) și prin Regulamentul (UE) nr. 588/2011 al Consiliului din 20 iunie 2011 (JO 2011, L 161, p. 1), că, atunci când se pronunță asupra unei cereri de deblocare a unor fonduri înghețate, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 765/2006, autoritatea națională competentă pune în aplicare dreptul Uniunii. Rezultă de aici că autoritatea respectivă este obligată să respecte carta, conform articolului 51 alineatul (1) din aceasta (Hotărârea din 12 iunie 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, punctul 24).

39 Din această perspectivă, trebuie subliniat că motivul deblocării fondurilor sau a resurselor economice înghețate prevăzut la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014 vizează, indiferent de versiunea lingvistică a acestei dispoziții la care se face referire, facilitarea accesului persoanelor și al entităților ale căror active sunt înghețate la servicii juridice pentru a asigura apărarea intereselor acestora. Dispoziția menționată trebuie, așadar, să facă obiectul unei interpretări conforme cu cerințele care decurg din articolul 47 din cartă în sensul că o înghețare de fonduri nu poate avea drept consecință privarea acestor persoane de accesul efectiv la justiție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iunie 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, punctele 25 și 26).

40 Mai precis, se poate aminti că, potrivit articolului 47 al doilea paragraf a doua teză din cartă, orice persoană are posibilitatea de a fi consiliată, apărată și reprezentată.

41 Astfel, articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 269/2014 trebuie interpretat în lumina acestei dispoziții din cartă în sensul că, prin faptul că se referă, în ansamblul său, la „[plata] unor onorarii rezonabile sau [rambursarea] cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice”, acesta poate include toate cheltuielile suportate pentru a permite unei persoane, unei entități sau unui organism ale cărui active sunt înghețate să fie reprezentată în justiție.

42 Cu toate acestea, plata unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare cu ocazia introducerii unei acțiuni în justiție nu poate fi considerată ca fiind o cheltuială efectuată pentru a permite unei persoane, unei entități sau unui organism să fie reprezentat în justiție.

43 Astfel, desigur, referirea la „[plata] unor onorarii rezonabile sau [rambursarea] cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice” arată că expresia „rambursarea cheltuielilor suportate în legătură cu prestarea unor servicii juridice” acoperă alte cheltuieli decât

onorariile care pot fi puse în sarcina persoanei, a entității sau a organismului care recurge, pentru a fi reprezentat în justiție, la serviciile unui avocat sau ale unui alt profesionist din domeniul dreptului abilitat în acest scop.

44 Totuși, plata unei taxe de timbru sau a unei contribuții forfetare, precum cele vizate de instanță în întrebările sale, nu corespunde nici plății onorariilor, nici unei cheltuieli suportate pentru acoperirea altor cheltuieli decât onorariile care pot fi puse în sarcina unei persoane, a unei entități sau a unui organism care recurge, pentru a fi reprezentat în justiție, la serviciile unui avocat sau ale unui alt profesionist din domeniul dreptului abilitat în acest scop.

45 Astfel, pe de o parte, Curtea a statuat că activitățile vizate de noțiunea de „servicii de consultanță juridică”, în sensul articolului 5n alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 833/2014 al Consiliului din 31 iulie 2014 privind măsuri restrictive având în vedere acțiunile Rusiei de destabilizare a situației în Ucraina (JO 2014, L 229, p. 1), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2022/1904 al Consiliului din 6 octombrie 2022 (JO 2022, L 259 I, p. 3), se disting în mod clar de cele pe care pot fi chemate să le îndeplinească autoritățile publice sau orice altă entitate însărcinată de stat cu exercitarea, sub controlul acestor autorități, a unei misiuni de interes general și care a fost învestită, în acest scop, cu anumite competențe obligatorii față de cetățeni. Astfel, autoritățile menționate nu au misiunea de a furniza servicii care constau în emiterea de opinii cu privire la probleme de drept unor persoane în scopul de a promova sau de a apăra interesele particulare ale acestor persoane (Hotărârea din 5 septembrie 2024, Jemerak, C-109/23, EU:C:2024:681, punctul 41).

46 Pe de altă parte, astfel cum reiese din decizia de trimitere, întrebările adresate vizează o situație în care o asemenea taxă de timbru și o asemenea contribuție forfetară sunt impuse de dreptul național nu din cauza faptului că persoana, entitatea sau organismul în cauză a recurs la serviciile unui avocat, ci a faptului că această persoană, această entitate sau acest organism a introdus o acțiune la instanța în cauză. Prin urmare, trebuie să se deducă de aici că, într-o asemenea situație, această taxă și această contribuție pot fi impuse reclamantului, independent de aspectul dacă acesta este reprezentat de un avocat sau de un alt profesionist din domeniul dreptului abilitat în acest scop.

47 În schimb, trebuie arătat că articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 269/2014 include în mod expres, cu titlu de exemplu de deblocare sau de punere la dispoziție a fondurilor și a resurselor economice necesare pentru satisfacerea „necesităților de bază” ale persoanelor, entităților sau organismelor ale căror fonduri sunt înghețate, o astfel de deblocare sau punere la dispoziție pentru „plata” „impozitelor”.

48 În această privință, pe de o parte, este necesar să se considere că referirea efectuată de această dispoziție la „plata” „impozitelor” drept cheltuială „necesară pentru satisfacerea necesităților de bază” ale acestor persoane, entități sau organisme trebuie interpretată, în lipsa unei alte precizări, în sensul că vizează plata oricărei contribuții obligatorii la finanțarea cheltuielilor publice pe care ele trebuie să le achite.

49 Pe de altă parte, în ceea ce privește expresia „necesare pentru satisfacerea necesităților de bază”, care figurează la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 269/2014, trebuie să se arate că, astfel cum reiese din considerentul (6) al acestui regulament, ea trebuie interpretată în sensul că vizează printre altele cheltuielile necesare pentru a garanta respectarea drepturilor fundamentale ale persoanelor, entităților sau organismelor menționate, inclusiv a dreptului la o cale de atac efectivă și la un proces echitabil, protejate de articolul 47 din cartă.

50 În consecință, o taxă de timbru și o contribuție forfetară precum cele vizate de întrebările adresate, care trebuie achitate de o asemenea persoană, entitate sau organism pentru a introduce o acțiune în anulare împotriva unei decizii care pune în aplicare Regulamentul nr. 269/2014 prin respingerea cererii lor de deblocare a fondurilor lor, trebuie considerate ca fiind „impozite”, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, a căror plată este necesară pentru a răspunde „necesităților lor de bază”, în sensul dispoziției menționate.

51 Această interpretare nu este repusă în discuție de faptul că, în conformitate cu articolul 47 al treilea paragraf din cartă, asistența judiciară se acordă celor care nu dispun de resurse suficiente, în măsura în care aceasta este necesară pentru a le asigura accesul efectiv la justiție.

52 Astfel, atunci când trebuie să introducă o acțiune în justiție, a cărei menținere pe rolul instanței sesizate este condiționată de plata unei contribuții obligatorii, o persoană, o entitate sau un organism menționat pe lista care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 269/2014 sau o persoană ori entitate care îi este asociată nu poate fi considerată lipsită de resurse materiale ca urmare a înghețării fondurilor sale, ci, dimpotrivă, trebuie să solicite în acest scop deblocarea unora dintre acestea, în măsura în care sunt îndeplinite toate condițiile prevăzute la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat. Prin ea însăși, această dispoziție se opune, așadar, refuzului autorității naționale competente de a autoriza deblocarea unor fonduri pentru motivul că o astfel de persoană ar putea să recurgă la asistență judiciară (a se vedea prin analogie Hotărârea din 12 iunie 2014, Peftiev, C-314/13, EU:C:2014:1645, punctul 31).

53 În ceea ce privește articolul 4 alineatul (1) litera (d) din regulamentul menționat, nu pare necesar să se procedeze la interpretarea sa, dat fiind că s-a constatat la punctul 50 din prezenta hotărâre că plata unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare era susceptibilă să intre în domeniul de aplicare al articolului 4 alineatul (1) litera (a) din același regulament.

54 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 269/2014, citit în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că include deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea lor la dispoziție în scopul plății unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare care trebuie achitate, în temeiul dreptului național, cu ocazia introducerii unei căi de atac jurisdicționale împotriva unei măsuri naționale care pune în aplicare acest regulament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

55 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) nr. 269/2014 al Consiliului din 17 martie 2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2022/1985 al Consiliului din

20 octombrie 2022, citit în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,

trebuie interpretat în sensul că

include deblocarea anumitor fonduri sau resurse economice înghețate sau punerea lor la dispoziție în scopul plății unei taxe de timbru și a unei contribuții forfetare care trebuie achitate, în temeiul dreptului național, cu ocazia introducerii unei căi de atac jurisdicționale împotriva unei măsuri naționale care pune în aplicare acest regulament.

Semnături